

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

1. Који су проблеми које Закон треба да реши, односно који су циљеви који се Законом постижу?

Овим законом се решава питање испуњавања обавеза Републике Србије (у даљем тексту: Република) које су преузете на основу Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране (у даљем тексту: ССП), који се односи на слободно кретање капитала по основу портфолио инвестиција и финансијских зајмова и кредита с роком доспећа краћим од годину дана.

Циљ доношења Закона је стварање услова за слободно кретање капитала по основу улагања резидената у краткорочне хартије од вредности издаваоца из Европске уније, као и улагања нерезидената који имају седиште, односно пребивалиште у државама чланицама Европске уније у краткорочне хартије од вредности у Републици. Ова врста улагања одредбама Закона о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06, 31/11, 119/12 и 139/14) до сада није била дозвољена. Испуњавајући обавезу коју је Република преузела ССП-ом, Законом је сада омогућено слободно кретање капитала по основу улагања резидената у краткорочне хартије од вредности издаваоца из Европске уније, као и по основу улагања нерезидената који имају седиште, односно пребивалиште у државама чланицама Европске уније у краткорочне хартије од вредности у Републици.

Законом се, даље, испуњава обавеза преузета потписивањем ССП-а, а која се односи на слободно кретање капитала по основу финансијских зајмова и кредита с роком доспећа краћим од годину дана. Најпре, Законом је предвиђено да овакве зајмове и кредите резиденти – физичка лица и огранци страних правних лица могу узимати од нерезидентног кредитора који има седиште, односно пребивалиште у држави чланици Европске уније под условима прописаним овим законом, а све у складу са одредбама ССП-а. Законом су, поред наведеног, створени услови и за слободно кретање капитала по пословима у којима резидент – правно лице одобрава финансијске зајмове нерезиденту – дужнику, као и даје јемства и друга средства обезбеђења по кредитним пословима са иностранством и по кредитним пословима између нерезидената, чиме се такође обезбеђује слободно кретање капитала у складу са одредбама ССП-а.

Даље, разлози за доношење Закона садржани су и у обавези Републике да усагласи своју законску регулативу са новим међународним стандардима у области спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма (Међународни стандарди у борби против прања новца и финансирања тероризма и ширења оружја за масовно уништење – ФАТФ Препоруке) које су донете 2012. године од стране Организације за контролу и спречавање прања новца (у даљем тексту: ФАТФ). Наведени документ представља основ на коме почива рад МАНИВАЛ-а, тела Савета Европе које се бави проценом усаглашености националних система за спречавање прања новца и финансирања тероризма држава чланица Савета Европе са међународним стандардима. Република је у периоду од децембра 2014. до априла 2016. године била предмет петог круга евалуације, од стране Комитета МАНИВАЛ (у даљем тексту: Комитет), у погледу радњи и мера које предузима у циљу борбе против прања новца и финансирања тероризма. У свом Извештају, Комитет је констатовао да нису у потпуности испуњене препоруке ФАТФ-а из 2012. године. Поменути Извештај, између

осталог, садржи Препоруке 1. и 26. које се односе на регулисање и надзор над радом финансијског сектора, а којима се предлаже и измена прописа који регулишу пословање субјеката у финансијском сектору у смислу појачаног надзора и забране кривично осуђиваним правним лицима да буду оснивачи и власници друштава која се баве мењачким пословима. Наведене измене су предложене ради испуњења обавезе Републике да усклади своје законодавство са међународним стандардима у области спречавања и откривања прања новца и финансирања тероризма, те како бисмо доказали конкретне напретке у свакој од кључних области из препорука ФАТФ-а, као и спремност да кроз измену прописа заштити финансијски систем од потенцијалних злоупотреба.

3. Да ли су разматране могућности да се проблеми реше и без доношења Закона?

Имајући у виду да су предложена решења законска материја, нема могућности да се циљеви који се желе постићи реше без доношења закона.

4. Зашто је доношење закона најбољи начин за решавање проблема?

Ово питање није могуће уредити на други начин из разлога што је чланом 1. Закона о девизном пословању („Службени гласник РС”, бр. 62/06, 31/11, 119/12 и 139/14 – у даљем тексту: Закон) прописано да се овим законом уређују плаћања, наплаћивања и преноси између резидената и нерезидената у страним средствима плаћања и у динарима, плаћања, наплаћивања и преноси између резидената у страним средствима плаћања, куповина и продаја средстава плаћања између резидената и нерезидената, као и куповина и продаја страних средстава плаћања између резидената, једностранни преноси средстава плаћања из Републике Србије (у даљем тексту: Република) и у Републику који немају обележја извршења посла између резидената и нерезидената, текући и депозитни рачуни резидената у иностранству и резидената и нерезидената у Републици, као и кредитни послови у Републици у девизама и кредитни послови са иностранством.

Обзиром да се предложене измене односе на материју која се искључиво регулише законом, није било могућности за решавање проблема на други начин.

5. На кога ће и како ће утицати предложена решења?

Предложена решења ће, најпре, утицати на **резиденте** који ће моћи да врше плаћања и наплате по основу улагања у краткорочне хартије од вредности издаваоца из Европске уније, односно да слободно врше улагање свог капитала на тржишта која сматрају активнијим или са потенцијално већим приходима, што може допринети бољој финансијској позицији резидената, као и већој мобилности и ангажованости њиховог капитала. Поред тога, омогућавањем **резидентима** да узимају краткорочне финансијске зајмове и кредите од нерезидентног кредитора који има седиште, односно пребивалиште у држави чланици Европске уније може допринети не само бољој финансијској позицији резидената, већ посредно и већој конкурентности на домаћем тржишту капитала.

Осим тога, предложено решење, према ком ће нерезиденти који имају седиште, односно пребивалиште у државама чланицама Европске уније убудуће моћи да врше плаћања и наплате по основу улагања у краткорочне хартије од вредности у Републици, може додатно позитивно утицати на активност домаћег тржишта капитала.

Упркос томе што је, према подацима са Београдске берзе, у 2017. години остварен највећи промет од 2008. године (раст од 52,71% у односу на 2016. годину, односно номинално промет у износу од 66.907.338.684 динара или 552.822.262 евра), неопходан је даљи развој домаћег тржишта капитала, утолико пре, што су референтна тржишта у региону остварила снажнији раст вредности индексних показатеља у односу на домаће тржиште. Исто тако, досадашње учешће страних инвеститора и страног капитала на домаћем тржишту капитала било је занемарљиво. Због свега наведеног, Законом се стварају услови за већи прилив страног капитала, повећање активности домаћег тржишта капитала и, последично, повећање раста бруто домаћег производа.

Даље, предложена решења ће допринети даљем развоју платних услуга, проширењем могућности за обављање платног промета преко издавалаца електронског новца и платних институција, имајући у виду да је Законом, у области платног промета са иностранством, предложено да хуманитарне организације могу примати донације из иностранства у хуманитарне сврхе и преко издаваоца електронског новца, као и да сви резиденти могу обављати платни промет са иностранством и преко платне институције и јавног поштанског оператора

Најзад, предложена решења ће допринети даљем унапређењу дигиталног и информатичког сектора у Републици, а што је у складу са активностима Владе усмереним ка унапређењу овог сектора у Републици. Према платно-билансним подацима Народне банке Србије, извоз услуга информатичког сектора у 2017. години достигао је вредност од 900 милиона евра, што је за 21,5% више у односу на вредност извоза овог сектора у 2016. години, чиме је настављен позитивни тренд раста у овој индустрији. Предложено решење, према ком ће се омогућити да се плаћање, **наплаћивање и пренос у Републици, осим у динарима, врши и у девизама** по основу купопродаје софтвера и других дигиталних производа на интернету који се испоручују искључиво путем телекомуникационих, дигиталних или информационо-технолошких уређаја, под условом да се плаћање врши коришћењем платне картице или електронског новца преко пружаоца платних услуга са седиштем у Републици, допринеће не само даљем унапређењу домаћег информатичког сектора, већ и смањењу трошкова извоза овог сектора, а тиме и њиховој већој конкурентности на страним тржиштима.

Остала предложена решења ће имати **позитиван утицај** на привредна друштва, посебно она која се баве спољнотрговинским и девизним пословањем, стварањем услова за стабилније и сигурније пословање, док се, истовремено, очекује да предложене измене и допуне омогуће већи прилив страног капитала и лакше прекогранично инвестирање.

6. Трошкови које ће примена закона изазвати код грађана и привреде, посебно малих и средњих предузећа?

За примену овог закона нису потребна финансијска средства која падају на терет грађана и привреде.

7. Да ли су позитивне последице доношења закона такве да оправдавају трошкове које ће он створити?

Неће бити додатних трошкова доношењем овог закона.

8. Да ли се законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција?

Овим законом није предвиђено стварање нових привредних субјеката, али закон отвара могућност за стварање нових привредних субјеката на тржишту капитала, тржишту платних услуга и у дигитално-информатичком сектору у Републици, што за последицу може имати повећање конкуренције, повољније услове, те бољи квалитет и разноврсност понуде у тим областима.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону?

Овим законом је извршено усклађивање са ССП-ом, а која се односи на слободно кретање капитала које се односи на портфолио инвестиције и финансијске зајмове и кредите с роком доспећа краћим од годину дана. Сходно томе, заинтересоване стране су имале прилику да се упознају са одредбама наведеног споразума.

Поред тога, у изради Нацрта закона, посредством својих представника у Радној групи за израду радног текста Закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању, образованој Решењем министра финансија број: 119-01-00156/2017-16 од 23. маја 2017. године, прилику да се упознају са Нацртом закона и на исти изјасне имали су субјекти из више сектора: државне управе, привредног сектора, банкарског сектора, дигитално-информатичког сектора и други. Поред тога, Нацрт закона је, у поступку припреме, достављен и другим надлежним органима, којима је пружена прилика да се изјасне.

Радна група је размотрила све пристигле коментаре на текст Нацрта закона, сагледала могућност њиховог интегрисања у циљу побољшања Нацрта закона и један део предлога уградила у текст закона, чиме су предвиђена законска решења знатно унапређена.

10. Које ће се мере током примене закона предузети да би се остварило оно што се доношењем закона намерава?

У делу овог закона којим се решава питање испуњавања обавеза Републике која се односи на слободно кретање капитала по основу портфолио инвестиција и финансијских зајмова и кредита с роком доспећа краћим од годину дана, а коју је Република преузела потписивањем ССП-а, Народна банка Србије може донети подзаконски акт којим ће уредити услове и начин одобравања финансијских зајмова нерезидентима, као и да, на одговарајући начин, о томе обавести учеснике на тржишту, а и ширу јавност.

У делу Закона којим се прописује да Народна банка Србије од 1. јануара 2019. године преузима надлежности Пореске управе за обављање послова издавања и одузимања овлашћења за обављање мењачких послова, послова издавања сертификата за обављање мењачких послова и контроле мењачких послова, као и других послова који су, према Закону о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05, 62/06, 61/07, 20/09, 72/09, 53/10, 101/11, 2/12, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15, 112/15, 15/16 и 108/16), до сада били у надлежности Пореске управе, предвиђено је да ће министар надлежан за послове финансија и гувернер Народне банке Србије споразумом ближе уредити питања преузимања запослених који су обављали послове у вези са издавањем и одузимањем овлашћења за обављање мењачких послова и послове контроле девизног пословања резидената и нерезидената и мењачких послова, оперативне документације, предмета,

опреме и средстава за рад која су služila за обављање тих послова, као и питања у вези са коришћењем пословног простора у којима ће се обављати поменути послови.

У вези с поменутиm је и обавеза Народне банке Србије да, у роковима предвиђеним законом, донесе подзаконски акт којим ће уредити поступак и услове за стицање сертификата за обављање мењачких послова, утврдити јединствени програм обуке за обављање мењачких послова и услове које морају да испуњавају предавачи који врше обуку, као и подзаконски акт којим ће ближе уредити услове и начин вршења контроле девизног пословања резидената и нерезидената и мењачког пословања, као и да, на одговарајући начин, о томе обавести учеснике на тржишту, а и ширу јавност.